

Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana

PALMA.— NOVENBRE DE 1927

DOCUMENTO INÉDITO

— DE —

RAMÓN LULL

(1271.)

El presente documento procedente del Archivo de nuestra Catedral escapó a la diligencia del gran Lulista Fray Raimundo Pascual por no tener el siglo XVIII el minucioso inventario que trabajó en nuestros días D. José Miralles, dignísimo Obispo de Barcelona.

La venta de ABDARENA, hecha por Ramón Lull, antes de emprender sus largas peregrinaciones, nos revela que su mujer Blanca Picany sabía firmar y que el nuevo adquirente Guillermo de Sant Just era de noble familia, a uno de sus descendientes Nicolás, de Sant Just hizo más adelante cesión al rey Sancho I por cédula dada en Perpignan a 8 de Noviembre de 1319 de los heredamientos de San Martí, Albadellet, etc. del término de Villa-franca (1). Estas fincas pasaron en 1442 a ser propiedad de Arnaldo Sureda y en la actualidad siguen siendo propiedad de la misma familia.

Hemos tratado de inquirir documentalmente el emplazamiento de esta finca, ABDARENA, mas no nos ha sido posible identificarla.

(1) Tenia la familia San Just su casa en el extremo de la hoy calle de Miramar, antes del Forat detrás de la torre del Palacio episcopal, ahora es de los Artigues.

Calculamos por su proximidad a Palma y al predio de Santa Eulalia que sería la que aún se denomina Son Lull englobada en el caserío de Son Rapiña. De sus límites nada sacamos en limpio. Solo hay un personaje que nos sea familiar, es Renovard de Malbosch y visto el pergamino que hay en la Catedral solo se habla de una partición de bienes en concepto general, mas sin citar finca alguna.

Quedaría pues el nombre de Lull, en la venta de *Abdarena*, fuera, aunque proxima a los muros de la ciudad de Palma así como quedó en el interior de ella, el nombre de una calleja que está hoy incluida en los porticos de la Plaza Mayor, lado Oeste, en donde nuestra Sociedad Arqueológica Luliana mandó poner en 1888 una lápida que dice:

1888

EN AQUEST LLOCH ESTAVA,
SEGONS TRADICIO, LA CASA
NATALICIA DEL GRAN SAVI
Y BENAVENTURAT MARTIR

1232 RAMON LULL 1315

Esta calleja pasó a la muerte de nuestro patrono a formar parte de la dote de su hija Magdalena que fué esposa de

En un dintel hay la cara de un recién nacido, en el opuesto una cara de vieja, esto es el principio y fin de la vida.

Pedro Amat, por cuyo motivo se le llama-
ba *carrer del celler de n' Amat*. (He aquí
el documento inédito.)

«Hoc est translatum, fideliter sumptum a
quodam publico instrumento cujus tenor talis
est.

Sit notum cunctis quod EGO RAYMUNDUS
LVLLI, per me et meos, estabilio ad bene labo-
randum, ... Guillermo de Sancto Justo et
tuis successoribus, in eternum, totam alqueriam
meam que dicitur ABDARENA, que est in
termino de Sancta Eulalia, quam teneo per do-
minum Episcopum Majoricarum et prepositum
. . . . . decimam pro ut instrumentis inde con-
fectis continetur, que afrontatur; ex una parte:
in rafallo d'en Tornamira; et de alia in honore
Vilani Cibó, et de alia, cum honore Jacme. . .
. . . t, et cum Arnaldi de Fabrica et Renovardi
de Mal bosch et de alia in honori Pontii, pica-
peres, et Bernat Rogerii.

Predictam itaque alqueriam prout superius
afrontatur cum omnibus terminis et pertinentiis
. . . . pratis, pastuis, herbis, aquis, lignis,
silvis, garrigiis, venatoribus, montibus et planis
et cum omnibus aliis, ac predictam omnibus
pertinentibus, et ad domo ejusdem ex abisso,
usque ad celum tibi et tuis stabilimus ac forma
que pretensu et melioramento inde et. . . . bus
dabitur tu et tuis, mei et meis, novem moraba-
tinos numero duobus solidos regalium, bonos,
novos, alfonsinus, in numero, sine enganno de
quibus solidos michi et meis de propiono festo
Natali domnis, ad unum annum et de inde sin-
gulis annis, in eodem festo quinque moraba-
tinos minos duobus solidos et residuos, quator
morabatinos in singulis festo Domini Sanc-
torum proximo in iis numero, non proclametis
tu vel tuis alium Dominum ni si dominum
Episcopum Majoricarum et prepositos ejusdem
et eorum successores et me et meos, liceat que
tu et tuis post dies triginta ex qui in Domino
Episcopo Majoricarum et prepositos ejusdem
me et meis faciati fueritis tu vel tuis totam dic-
tam acquisitionem cum melioramentis ibi factis
et faciendis, dare, vendere, estabillire et alienare
cuicumque volueris exceptis militibus atque
sanctis, salvo jure dominio et fatica Domini
Episcopi Majoricarum et prepositorum ejusdem,
et salvo censu et jure et fatica mei et meorum.
Et sic promitto predicta omnia tui et tuis fa-
cere, habere et tenere. Pro me recitu vobis
hujus estabillimenti recognosco recepise a te

decem solidos regalium Valentie super quibus
remitionem esceptione peccunie non numerata
et doli.

Actum est hoc quarto idus Novembris
anno Domini millesimo ducesimo septua-
gesimo primo. (4.º id. Nov. 1271). Signum
Raymundi Lulli qui hec firmo.

Testes hujus rei sunt Guillermus de Segarra
Guillermus Calaffati et Nicholaus Rabacie.

Ego Petrus, Dei Majoricarum episcopo
suscribo. signum Magistri Johanni prepositi
Majoricarum, et ego Guilerimus de Cunilles
procurator domini magistri Petri de Monte
bruno archidiaconus prepositi eclesia Majori-
carum suscribo.

Signum Raymundi Lulli qui laudo et laudo.

Signum Blanche ejus uxor que hec firmavit.

Signum Petri Arnaldi notarii publici Majo-
ricarum predicti, qui hec escripsit cum literis
enmendatis in sexta linea ubi dicitur michi.

(1293-1311)

Hoc est translatum fideliter sumptum a
quodam clausula escripta et contenta in quodam
testamento Guillelmi Clota qui aliis vulgariter
nuncupatum Guillermo de Sancto Justo quon-
dam quid quis testamentum fuit factum tres idus
Septembris anno M. CC. XCVIII (3 id. Sep.
1298) et clausum et subsignatum manu Gui-
lhelmum Natalis, notarii publici Majoricarum
cujus quidem clausula tenor talis est:

«Et alia bona mea mobilia et inmobilia
ubique mei pertinentia et pertinere debencia
dimitto Jacme filio meo qui michi heredem
instituto universalem ab omnimodas voluntates
suas inde faciendas, si deceserit habens filios
legitimos, et si sine liberis deceserit legitimi
habeat de dictis bonis quinquaginta libras re-
galium Majoricarum ad omnimodas voluntes
suas, inde faciendas. Et totum residuum dic-
torum bonorum in dicto casu revertatur aliis
filiis meis masculis, tunch vivis remanentibus
equis portionibus inter eos.»

Hoch est translatum fideliter sumptum a
quodam clausula escripta et contenta in quodam
testamento Jacobo de Sancto Justo civis Majo-
ricarum quodam, quod testamentum fuit fac-
tum octavo decimo Kalendas Decembris (8
Kal. Dce. 1311.) millessimo tricentessimo un-
decimo, et clausum et signatum manu Jaime
Roussini notarii publici Majoricarum cujus
quidem clausula tenor talis est:

«In omnibus aliis bonis meis mobilibus et

immobilibus juribus et actionis universis presentibus et futuris instituo heredem meum universalem Jaume filium meum impuber et si dictus Jacme filius mei ere et non erit vel erit et erit deceserit infra pupilarem etatem vel quo cunque sine liberis substituo et heredem dictum Guilelmum filium meum et si dictus Guilelmum obserit. . . . etatem vel quocumque sine liberis, substituo ei dictum Jaume filium meum si ei super vixerit vel dictum pregnatum si dictus Jacme non supervixerit eidem Guilelmus. Et si dictus Jacobus et Guilelmus filii mei deceserit infra pupilare etate, vel quocumque sine liberis, substituo eis, dictum pregnatum dicte uxor mee. »

Signum Arnaldi Capit vobis notarii publici Majoricarum, hoc trium translatorum.

Signum Petri Traverii notarii publici regni Majoricarum, auctoritate regia hoc trium translatum testes.

Signum Petri Johannis notarii publici Majoricarum qui hec tria exempla fideliter sumpta ab originalibus suis et cum eisdem de verba ad verbum comprobata escribi et translata feci et clausi, quinto mensis Julii (5 Julio 1344) anno Domini millesimo trecentesimo quadragésimo quarto. Cum raso et enmendato ultima linea primi translati, ubi dicitur predicti et infra . . . . transcripti, ubi legitur, legitimis habeit de dictis bonis quinquaginta libres regalium Majoricarum ob omne.

En el dorso: pliego M. num.º 23. Lull (letra del XVII) Archivo Seo, Sala. . . estante. . . n.º. . .

GABRIEL LLABRÉS.

Llibre de Antignatats de la Iglesia del Real Convent de Sant Francesch de la ciutat de Mallorca

(CONTINUACIÓN)

[fol. 79 r.] 9.º y 11.º Monpayo. Armas: un compas de plata ab camp vermell. Consta per el Testament de Lucia muller del Venerable Bernardi Monpayo, en poder de Pere Martorell y Antoni Catañy Notaris a 3 Setembre 1455. Elegesch sepultura en el Monastir de Sant Francesch en el Vas dels meus, baix las columnas del Claustro.

10.º Bauçans. Armas: una faxa blanca ab camp vermell. (1) Consta per el Testament de Nicolau Bauça Mercader en poder de Gemis Miana Notari 10 Juñy 1424. Elegesch sepultura en el Monastir de Sant Francesch en el Vas de Bauçans, y dels meus en el Claustro.

12.º Familia de Moragues. Armas: un abrevert en camp de or. (2) Consta per el Testament del Honrat Francisco Moragues, en poder de Juan Porquer Notari, a 10 Novembre 1496. Elegesch sepultura en Sant Francesch, en el Claustro, en el carner dels meus, junt en el de la Familia de Bauçans.

[fol. 78 v.] 13.º Marcer. Armas: una Torre circuida de flors dins un camp. (3) Consta per el Testament del Venerable Juan Marcer Ciutada, en poder de Gabriel Abeday Notari a 15 Agost 1461. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en el carner de Macers, en el Claustro, baix las columnas devant la paret de la Iglesia.

Altre Testament de Mosen Bernat Marcer en poder de Juanot Genovard Notari a 29 Setembre 1563. Elegesch sepultura en el Monastir de Sant Francesch en el Vas de Marcer, en el Claustro; y llib. 1, fol. 7.

14.º Bancfort. Armas: una montañia nevada, y demunt un corp volant, en camp blanch. (4) Consta del Testament de Simo Bancfort en poder de Nicolau Casas Notari a Kalendaras de Novembre 1345. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en el carner que he edificat a la Claustra junt al carner del Venerable Pere Marcer.

[fol. 80 r.] 15.º y 24.º Galianas. Dos Escuts qui fan grans de ordi. (5) Consta per el Testament de Magdalena Forteza muller de Rafel Forteza Ciutada, en poder de Antoni Juan Brondo Notari a 5 janer 1563. Elegesch sepultura en el Monastir de Sant Francesch en el Claustro, en el Vas de Violant Galiana me Avia. Consta també del llib. 2 fol. 103. A 30 Agost 1611 enterraren la Señora Violant Galiana en el Vas de Galianas, en el Claustro.

16.º Masot. Un Escut ab una masa ab camp vermell. (6) Consta per el Testament de

(1) Se puede ver todavía el escudo.

(2) El escudo está borrado y nada se ve.

(3) Nada se ve en el escudo.

(4) El escudo completamente borrado.

(5) El escudo del n.º 15 está completamente borrado pero el del 24 todavía se distingue perfectamente.

(6) No encuentro esta sepultura en este sitio ¿será

Antoni Masot Ciutadà, en poder de Juan Gastell Notari a 20 Setembre 1472. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en el Claustro, baix las columnas a la paret de la Iglesia en el Vas dels meus.

17.º Lodragó. Un Escut amb un Lleó y baix, tres barras de ferro. (1) Consta per el Testament de Nicolaua muller del Venerable Gabriel Lodragó, en poder de Juan Graduli Notari a 3 Janer 1452. Elegesch sepultura en el Monastir de Sant Francesch en el Claustro, baix las columnas, y Vas de [fol. 80 r.] monmarit.

18.º Un Escut gros aquarterat, ab dos rems, y 4 barras. (2) Es de la Familia de Camps ó Descamps. Consta per el Testament de Elizabeth muller del Honrat Bernat Descamps, en poder de Pere Ribertar Notari, a 30 Abril 1402. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en el carner de monmarit, en el Claustro baix las columnas, junt en el carner de Fere Safont.

19.º y 21.º Dos Escuts de Armas ab tres flors demunt; y baix, onas, de la Familia de Sa-Font. (3) Consta per el Testament del Doctor en Medicina Pere Sa-Font, en poder de Pere Contesti Notari, 24 Agost 1431. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en el Claustro, baix las columnas, ahont estan las mías Armas, y carner dels meus.

20.º Familia de Ballesters. Armas: una Ballesta. (4) Consta per el Testament de Miguel Ballester, en [fol. 81 r.] poder de Juan Porquer Notari a 5 Maix 1482. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch, en el Claustro, en el carner de Ballesters, y del meus.

22.º Familia de Amatlers. Armes: tres metlas en camp de plata. (5) Consta per el Testament del Honrat Francesch Amatler en poder de Pere Martorell y Antoni Catañy Notaris a 9 Janer 1458. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en el carner de

Amatlers, en el Claustro, baix las columnas.

23.º Familia de Pizans. Armas: un Pi: demunt un estel, y baix un Lleó, qui el sosten, en camp blau. (1) Consta del Testament del Honrat Nicolau Pizá en poder de Pere Martorell y Antoni Catañy Notaris a 14 Fabrer 1466. Elegesch sepultura en el Monastir de Sant Francesch en el Vas constituït en el Claustro, prop de la Familia de Galianas.

[fol. 81 r.] A la part de la Iglesia: sepultura de Matgi Juan, y dels seus. Mori a 25 Mars 1801.

Altre sepultura ab pedra qui Diu. Sepultura de Don Miguel Garau Capitá de Infanteria de Milicias de Mallorca, y dels seus. 1804.

Altre sepultura del Patro Miguel Muntaner, y dels seus. (2)

Devant la Porterja por ahont se entra, estave descubert a cada part, hey havía en mitx una Capella que se Deya la Canal, y Campo Santo. Consta del llib. 1, fol. 99. A 19 Setembre 1594 enterraren Mosen Pere Juan Aguiló Mercader en la Canal y Campo Santo, en el Claustro. (3)

[fol. 82 r.] **Pañy del Claustro de la part de los retjats de Ferro per hon se pasa al Dormidor de baix**

Las columnas son de pedra esmolada, demunt a las bigas estan pintadas las Armas de Arago, y las de la Ciutat. (4)

En el portal que pasa a la Iglesia, heya una Tomba ab pedra qui diu: Sepultura de Mestre Miguel Esmerich, de la seua muller, y dels seus hereus (5)

1.ª Capella de la Familia de Castañers, cuyas Armes estan a la Clau qui son: un Castañer en camp de plata. (6) Se intitulava S.ª Ber-

la que ocupa el lugar 23 que está borrada y no consta a quien pertenece? en cuyo caso hay que correr la numeración de los números 17, 18, 19, 20, 21, 22 y 23.

(1) El leon de la parte superior esta tan mutilado que a duras penas puede saberse lo que representa pero las tres barras se ven perfectamente.

(2) Esta tan mutilado el escudo que a no tener la descripción delante no se puede saber lo que representa.

(3) Los dos escudos estan muy bien conservados.

(4) El escudo está en muy buen estado.

(5) El escudo esta completamente borrado.

(1) Este escudo esta completamente borrado.

(2) No encuentro estas tres sepulturas.

(3) No queda ningun vestigio que pueda indicar donde estaba esta capilla ni del Campo Santo.

(4) Las bigas estan muy deterioradas se conoce que estuvieron pintadas con motivos ornamentales pero no se ve señal alguna de escudo.

(5) Esta sepultura no se ve por la parte del claustro deben estar seguramente en la parte de la Iglesia debajo del altar de la *Mare de Deu de la mamella*.

(6) Esta capilla se conserva aun, ue con el arco de entrada tapiado, de ella se han quitado los retablos que no se donde han ido a parar y hoy sirve de alma-

nadi de Sena. Consta per el Testament del Venerable Gabriel Castañer en poder de Pere Martorell, y Antoni Catañy Notaris a 1 Novembre 1456. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en el Claustro, en la Capella que novament he construït baix la invocació de Sant Bernadi de Sena, y Vas dels meus.

Altre Testament del Venerable Juan Castañer Ciudadá en poder [fol. 82. r.] de los sobredits Notaris Martorell y Catañy, a 28 Setembre de 1462. Elegesch sepultura en el Monastir de Mosen Sant Francesch en la Capella de Sant Bernadi de Sena, en el Claustro novament construïda per el Honrat Gabriel Castañer mon Pare.

Altre Testament del Magnífich Miguel Castañer en poder de Juan Oliver y Fornés Notari a 20 Deembre 1644. Elegesch sepultura en el Monastir de Sant Francesch en el Vas de Castañers, en el Claustro.

JAIME DE OLEZA Y DE ESPAÑA.

(Continuará)

SOBRE FERIATS EN LES CURIES

(1337 N. 1338)

Rogierius etc. locumtenenti Euisse etc. Tenore presentium vobis significamus serenissimum dominum nostrum regem, cuius regalis sollertia circa utilitatem rei publice vigilare non desinit, fecisse edictum quoddam sub carta sua sigillata bulla plumbea inpendenti, cuius tenor sequitur sub hiis verbis: Jacobus Dei gratia rex

cen. El escudo de la clave existe. Pero no es el que describe Calafat a causa de los blanqueos que ha sufrido esta muy confuso y no se pueden distinguir los emblemas. Las sepulturas desaparecieron al hacerse la nueva pavimentación.

Escrita la anterior nota he visto que en Julio del presente año 1927 se han descubierto los arcos de esta capilla y de la siguiente quedando al descubierto los hermosos arcos y segun me han manifestado los PP. Franciscanos que habitan hoy el convento piensan cerrarlas con artisticas verjas proyecto de D. Antonio Jimenez y convertir las en museo.

Tambien tienen el proyecto de abrir la puerta de la Iglesia que da al claustro quitando la capilla de la *Mare de Deu de la mamella* cuyo retablo tal vez se colocará en una de las dos capellas del claustro, con lo que ganará mucho el ornato del mismo, mereciendo placemes por ello dichos P.P. Terciarios.

Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie ac dominus Montispezzulani ffidelibus nostris quibuslibet officialibus regni Maioricarum et insularum eidem adjacentium, salutem et gratiam Ex ferialibus curiarum superfluis dilationibus ratio non ambigit posse frequenter iustitiam deperire, namque ex iudiciorum prolixitatem fatigati sepe justam causam experiendi habentes coguntur illam indiscussam deserere, et ex aduerso ingressi mala fide iudicium exultant in propria nequitia sumptaque nichilominus audacia subire sinistra iudicia non verentur, quippe pauperitatis oppressorum funestia iura deperunt, ea sic petere vel defendere formidantes. Cum itaque intellexerimus quod plures dies in vestris curiis abusiue introducti sunt feriat, harum serie ducimus perpetuo statuendum, quod dies aliqui non sint nec censeantur feriat in vestris curiis seu earum iudicialibus actibus nisi illi dumtaxat quos enumerat canonum sanctio feriatos, non uero illi qui colendi publice in ecclesiis locorum in quibus debetis jus reddere indicentur; hec ita iue, non obstante usu qualitercumque introducto in contrarium, per vos obseruari volumus et iubemus. Dat. in ciuitate Maioricarum idus decembris anno Domini millesimo ccc.º xxx.º septimo. Quare, ex parte dicti domini nostri regis, vobis expresse dicimus et mandamus, quateuus huiusmodi edictum regium publicetis, ut decet, et illud registrari in vestra curia faciatis ac illud teneri et seruari firmiter iuxta ipsius continentiam et tenorem. Dat. in ciuitate Maioricarum ix.º kalendas february anno Domini M.º ccc.º xxx.º septimo.

Fuit missa similis littera, ut supra, locumtenenti Minoricarum.

(ARCH. GÉN. HIST. DE MALL.—*Llib. de Lletres Comunes* de 1337 a 1339, fol 13 v.º)

P. A. SANXO.

DIETARI D'UN CIUTADA DE MALLORCA

1759.

Dimarts á 18 Fbre, publicaren lo Prago privant los Bascuïters de orde dela Rl. Auda. q. no poguesan fer corbasas (?), cascas, cocas, Buñolls, robiols, ni mens qualseuol especia de

pasta pena de 200 l. s. si nos las Mongas q. fasen Bescuit.

1760.

Dimarts á 19 dits (*d'agost*) dia de St. Matgi arriba en este port el vaxell del Rey el Firme... y haporta el Rey qui fogí del Camp de los Moros y se refugjá á Ora y el Rey N. Sr. li ha donat pasaport y va á Contestinoble, carregat de Saquias y duros que el dia 21 dits desemberca, y el cotxo del Sr. Comendant (?) lo porta á Palacio, y despues cerca (?) la Ciutat, y ab oficials ana á fer visita á nel Prior de St Domingo, el qual rebia les visitas de ora bona, per haverlo elegit Prior el dia 19 dits que es el P. Presentat Lledo home molt virtuos, y . . . despues lo aportaren á la Casa de la Cintat, y despues á casa del Merques de Vivot, anava vestit á la Turcasca y portava un saio llarch de paño blau forrat de grana tot un aseó (?) de or y el gipo de tisú, los calsons blaus, descals de cames, y portava bobutxas, el Turbant era una teveyola de seda encarnada amb un diamant molt gros y alguns Brilants á los dits, portava barba y Bigotes, dina á la taula del Sr. Comendant, y mengava en los dits sens culera y mengua de pex perque feia la coresma y portava en la ma un rosari Blanch, á la persinta portaua dos gineuets ab el manech de or y diamants, y un Tacan molt rich ab lo manech de or y diamants á la tarde lo portaren á la Catradal y li mostraven el Rey en Jaume y dos Canonges lo acompanyaren y li mostraren las reliquias y el capitol, y despues lo aportaren á lo Convent de Jesus y esta tarde senberca y el vexell feu vela esta nit.

1761.

Dit dia (*diuenga á 25 de janer*) morí á les 6 del matí el Rt. Joseph Mas pre. Beneficiat á St. Miquel y tenia la capalania de Sta. Barbara del Moll dotada per el Rey de 41 quatera 3 barcellas Blat alodial en St. Annj, feu aleccio Dn. Ramon Fortuny de la Capalania á Dn. Nicolau Trujols son nabot.

Dimarts á 21 dit (*d'abril*) sembarca el P. Presentat Reynes Trinitari per lo agravi (?) de tota Mallorca pera representar á se Magestad 20 engan de dirli per la Justa Registencia de no voler dar culto al V. Ramon llull per so el Rey Dn. Fernando el VI. qui gosa de Gloria, los

lleva las catredes ab senteuca del Real Consell per desobedients y no per la Justa resistencia que han donat entenenent á nostro Monarcha, pero lo entendra y confiy ab Deu N. Sr. que mirará per la causa de nostron Patro Ilustre y Martir de Jesucrist y defensor del Misteri de la Concepcio purissima de Maria Santissima el Beiato Ramon Llul.

Diumenga á 21 dits (*de juny*) se feu en la Chatradal despues de lo Offici soleña el Te-deum ab asistencia de tots los Officis comodidats y Parroquias, el Sr. Bisba Dn. Llorens Despuig feu de Pontifical, ab la asistencia de la Ciutat, Intendant y de Dn. Francisco de Paula Bocarelli Capita Comendant, y nunca se ha vist mes concurs á la Catradal, per obsequiar el Patronat de tota España de la Compsepsio Purissima de Maria Santissima en el Primer Istant, y el dia antes á la nit totas las Isglesias Repicaren y tots los campanars y tarradas inluminats ab molts de trons, sols los Pares de St. Francisco de Paula no posaren negun llum, el campanar de las monges de la Concepcio estava ben inluminat y tiraren molts de trons ab asistencia de los abuers (?), el campanar del Carme axi matex ab molts de festers y trons, el campanar de St. Francesch estava de mill llums y trons que desapararen fins de dia, los Escolans de la Seu guañaren de fer foch que pugaren un cano y pedrers demunt el campanar y mes de 100 fusills y moltas carabinas y hera un infern de foch y trons y las xaremiás y totas las campanas qui repicaven, y las veus que deyan viva Carlos 3 Defensor de la Purissima y del Beiato Ramon, ab cobla que deian.

Apesar dels Dominicos
y del Pare Ganaral
Maria es consabuda
sens pecat original.

Dimecres á 5 dits (*de joriol*) se feu la festa en St. Domingo... del patronat de la Purissima Concepcio, de orde y paga del Sr. Comendant Dn. Francisco de Paula Bucarelli... y el Presentat Fr. Juan Tarrasa pedrica y lo introit fonch Silencio, Silencio, Silencio, este sermo ses trobat estampat, que Padrica un Para Dominico en las festas que se feren á Madrid qui fa sent añis que pedrica quant el Rey Feliph 4 posa que en lo Sermo diguessen Alabat sia el Santíssim Sagrament, y Maria Santíssima y Mare mia consebuda sens pecat original en el

primer instant del seu ser físich y real, ha tingut gros xasco el Padricador perque sert Doctor de la Chatradal lo sentí y ana á casa sua y lo troba estampat.

Dijous á 20 dits (*d'agost*) Morí el Dr. Ginart fill del Notari Joan Ginart de una mangada de 3 polastres un conill sinch penets una lliura de formatge y dos lliures de rem y despues se posa á nadar y quant sorti del mar li prengue febre y en tres dias fonch mort que fonch á les 10 del dia despues de rebuts los sacraments, cada dia el Sr. Belliu li donava una peseta per la caritat de la Missa.

Dilluns á 21 dits (*de setembre*) trobaren 16 pesquins y 2 afixats á la porta de la Seu, y una carta ab un pesqui á lo Dr. Jaume Alemany, y altre á lo Rt Joseph Piza, y altre á lo Rt. Cayetano Cabanellas a la escaleta qui puge á lorga, es la siguent.

No curará negun Metge
Es teu toix y tontedat
Tu estas escomunicat
Puis ets Autor de un Heretge
Encare que et surta es fetge
Per el Culto contra Dret
No treuras el teu cap net
Ni aquest Caragol Bufant
Puis tal casta de Sant
La Igiesia no lo atinet.

Dimecres á 30 Desembre á las 8 del mati Su Ilma. Sr. Dn. Llorens Despuig y Cotoner Betitsa un Judio li posa per nom Joseph, Salvador y Agustí, fonch compara lo Sr. Merques de la Romana y lo Baptisa en la Chatradal, y lo rebe en el Portal del Mirador y demunt el dit Portal lo exorcita y á lo altar Major lo Betitsa, y del Portal fins á lo altar Major el Sr. Bisbe lo portava per la ma y despues de Betitsat lo confirma y despues li posa una vestidura Blanca y corona, y su Ilma. celebra missa y li dona la comonio Deu lo fasa Sant Amen.

J. P.

DOS SERMONS LUL-LIANS INÉDITS

DÉ

MOSS. COSTA I LLOBERA

P Ó R T I C

L'enyorament i el dól, que deixá la mort de Mossen Costa i Llobera, de cada dia més s'enfondeixen, com rel amarga, en l'existencia dels qui ens honorarem tenint-lo per Amic i Mestre.

Fetes pols dins lo fòssar les seues mortals despuiles i traspassada l'ànima a millor vida, resten entre nosaltres, talment hereuatje preuat, el recort desolat, ensemps que la seua obra fundament clàssica i folk-lòbrica, guiadora i dreterera.

Empero, encare ne romanen d'aqueixa bocins dispersos, escriexos de gran valença. No cal, doncs, ponderar quan profitosa i ennoblidora havia de esser la tasca de arreplegar-los, talment cobejades reliquies, incorporant-los a n'aquella, per tal de salvar ho, si no de perdua irreparable, al menys de oblit inconscient. Tal cura he mostrada amb aqueixes dues peçes oratories feelment trelladades del original, i are, tardanament, publicades. En tan, l'esperit s'adellitava i la vista, enllepolida, tot recurrent els fulls blanquissims de paper li aparia veure encare la má senyorivola qui va omplir-los de bella lletra, igualenca, prima, folgada, hieratica. Tal forma be escaia a la expressió sensible de les vibracions de un cor, noblement enardit, i tambe, a les fogarades de una fantasia, abundosament creadora. Aqueis dos sermons remunten un nou aspecte en la personalitat del sacerdot-poeta, poc menys que inconeguda. El primer refresca la acullida franca i afalagadora, que la gent selecte i devota de Ciutat otorgáva-li tan bon punt de esser predicat, l'any 1892, a la església conventual de S. Francesc. I és que de bona hora, en penes vengut de Roma el jove ungit, i tot just axecat el vol primarenc des de la trona de Santa Catarina de Sena, nombrós auditori el segui, com prometença joiosa per l'esdevenidor. El penegfric lul-lia de Mossen Costa devenia, a les-hores, una novetat i una poderosa revelació que sugestionava una volta més a tot hom. La premsa de tot color ajuntava la seua, al chor concorde de lloances. I en bona veritat, manco no calia esperarse de

qui, un any abans, possava bell pròlec, massell de seny, al llibre ARBRE DE FILOSOFIA D'AMOR, publicat per En Jeroni Rossello, iniciador de la edició de les obres del Penitent de Randa, en son text original.

D. Mateu Obrador, altre meritíssim lul·lista i també un dels oients anònims no pogué sotreure se a la impressió amatent i aclaparant, servant-la per memoria en les planes massa fugisseres del diari.

El sermó de Mossen Costa-s'exclamava fou un èxit. Després de un exòrdi, discretament curt, comença perfilar-hi, mitjencant frases pulcres, períodes arredonits i imatges plàstiques, la figura gegantina del sabi mallorquí. I ho fa, no com erudit, si no més tost, com qui hagués viscut, treballat i viatjat amb ell; com qui hagués begut el suc, la quintaessència de les obres, aprofundida l'ànima, olorada la flaire de alta ciència i encativadora bellesa, que transpuen per el lector qui sab assaborir els encants escondits en les apergaminades literatures mitjvals. Feu el sermó en mallorquí: però, netejat de arcaïsmes rancis, de plebeus neologismes i grolleres corrupcions. Nostra llengua manetjada amb talent i bona trassa p'el poeta pollensí se enjoia, ratja, depura i ennobleix, per encant suau i pler dels oiments delicats. És el mallorquí, exent de regusts exòtics i capgiraments acastallanissats, tan del agre de aqueixa terra com l'ambient resinós dels pinars de Formentor, del ginebró i tamarell selvàtics de Ternelles.

Entremitj de delicats pensaments i piadoses reflexions, que la unció religiosa inspira al orador, sovint ne sobresurten els retòcs exquisits del literat, del artista de la paraula. La influència, per tant, d'En Costa a la oratoria mallorquina, pot ésser salútable baix de doble concepte; pot servir a dues causes: la de la religió i la del bon gust, influent, singularment, demunt la clerecia jove i estudiosa, En semblant manera serà foragitada de la trona la fàita de originalitat, la pruija de imitació servil, l'artificiosa buidor, l'abus dels llocs *de comuni*: en un mot, tot regust gerundia. Urgueix, doncs, la immediata publicació del sermó.

Aprés de semblant raonament, per demés just i mesurat, ben poc caldra afegir hi de conte nostre. De totes maneres, son venguts ja a bon compliment, al cap de trenta cinc anys, els desitjos, tan encaradament encobeits per N'Obrador.

El temps passat sembla haver perfumades aqueixes pàgines, fins are inédites, d'un encis de perennitat suau.

Aprofitèm, una volta mes, l'avinentesa de renovellar el tribut de admiració per l'obra de Mossén Costa, entretexit, ensemps, al de filial veneració vers el B. Ramón Lull, de qui l'excels poeta fou sempre fervent devot.

ANTONI PONS.

EL B. RAMÓN LULL

PANEGIRIC PREDICAT A L'ESGLÉSIA

DE SANT FRANCESC DE LA CIU-

TAT DE MALLORCA

*Dedit illi scientiam sanctorum:
honestavit illum in laboribus, et
complevit labores illius.*

(SAP. X, 10)

EXM. SR.

IL·LIM. SR.

GERMANS EN JESUCRIST:

No extranyeu si avui ressona dins aquest lloc sant el nostre matern llenguatge. Sembla que en tal diada l'imposa aquí a ma veu mallorquina el silenci mateix d'aquella urna d'alabastre, aon dorm ja fa centúries l'ossa veneranda d'aquell gegant del pensament i de l'acció apostòlica, qui tan arreu va fer ressonar pel món la llengua de nostres avis. No escau cercar flors d'altre terror per a teixir-ne corona a la figura del fill major d'aquesta terra: més propi és teixir n'hi una, encara que pobre, feta al menys amb flors o fulles brostades a Mallorca, de la mateixa planta que conreua tota la vida el Doctor Il·luminat. La festa d'avui és, no solament una solemnitat religiosa, sino també una llegítima expansió de l'amor patri qui se complau en fer homenatge a la suprema excel·lència humana d'aquest país, a nostre Ramón Lull, prodigi de la naturalesa i de la gràcia, admiració dels homes i dels àngels.

Ramon Lull culmina no sols en tot l'horitzó de la nostra terra, sino també en tota l'amplitud de nostra raça, i s'alçará a través de les centúries fins a la categoria de les summitats reconegudes de totes les nacions. Sabi enciclopèdic i poeta, contemplatiu i home d'acció, asceta, apòstol: màrtir de Jesucrist, es gran per molts i diferents conceptes. Però ses grandeses

distintes s'ajunten meravellosament, reduint-se a l'unitat d'un caràcter personalíssim i tot d'una peça. Dins aquella vida l'home no hi és separat del poeta, ni aquest del sabí, ni el contemplatiu del lluitador, ni cap d'ells s'al'unya de l'asceta ni del apòstol. Així el nostre heròic compatriota no presenta aqueixes discrepàncies i contradiccions propies de les personalitats complexes per rica varietat de talents, aptituds i empreses, conforme les coneixem dins l'història.

¡Ah! no: Ramon Lull és *vir sibi constans*. Des de sa conversió és en tot i sempre el mateix, unint-se ses diverses aptituds en una sola meravella, com les múltiples facetes d'un sol diamant. Es que en totes les irradiacions de son pensament i en tots els llamps del seu obrar i en tots els anhels de son cor no té més que un principi, un motiu, un amor: el seu Amat diviníssim!—Aquesta proposició és la que veurem demostrada considerant: 1.er que el Beat Ramon és tan sabí per quant l'illumina son Amor (*Dedit illi scientiam sanctorum*),—2.^{on} que és asceta i operari apostòlic tan infatigable a treballs que semblen increïbles, per quant l'esforça l'Amor (*Honestavit illum in laboribus*),—3.er que arriba a l'objecte i complement de tal vida, per l'acte suprem de l'Amor (*Et complevit labores illius*).

Davant tanta grandesa, millor m'estaria admirar en silenci que parlar-ne des d'aquest lloc. Però tenint l'encàrreg avui de fer el panegíric, ¡oh Verge Mare Immaculada! vos no permetreu que jo desllustri les honres del qui tant vos honra. Assistiu-me, doncs, amb la vostra intercessió poderosa. Ave Maria.

Per la copia:
ANTONI PONS

(Continuará)

Confraria novella de Sant Miquel de la Ciutat de Mallorca (1)

Any 1410.

Die sabbati quinta julii anno a nativitate Domini M. CCCC decimo.

Die et anno predictis comparuerunt coram honorabili Palay Unis milite locumtenenti no-

(1) Vid «Confradia de los conversos del Judaismo fundada en Mallorca en 1404» publicada per D. Enrique Fajarnes: Bol. Arqueol. Luliana, 1898, mes d'octubre.

bilis Rogerii de Moncada Gubernatoris Regni Maioricarum et venerabili Jacobo Lagaya eius assessori Gabriel Gatzas et Julianus Dosca conversi Maioricarum suprapositi ut dixerunt dictorum conversorum Maioricarum et presentarunt legique requisiverunt per Vincencium Abeyarii notarium alterum ex scriptoribus curie gubernacionis Maioricarum quamdam cartam regiam sigillo comuni domini Regis in pendenti munitam cuius series talis est:

Nos Martinus Dei gracia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie, et Corsice, Comes Barchinone, dux, Athenarum et Neopatrie ac eciam Comes Rossilionis et Ceritanie: Quia frequens oracio et elemosinarum largicio viciorum impugnationem extinguunt et infructuosa debilitas anime nullo meliori ordine quam elemosinarum largicione et priorum ac caritativorum operum frequentacione curatur. Attendentes pro parte vestri proborum hominum conversorum Civitatis et Regni Maioricarum fuisse nobis humiliter supplicatum ut cum vos velitis de nostri licencia et permissu certam hediticare et facere confratiam ad laudem et gloriam omnipotentis Domini nostri Jesucristi et gloriosissime virginis Marie matris sue, et ob reverenciam et honorem beati Michalis Archangeli et sub invocacione eiusdem beati Michaelis dignemur vobis confirmare ac de novo concedere capitula que sequuntur:

Com de la destrucció del Call dels Juheus de la Ciutat e Regne de Mallorca a ençá diverses execucions fetes en lurs bens e en altra manera hagen hauts diverses destorps e empexaments a viure sots alcuna retgla fins ara en aquest temps beneventurat en lo qual a nostro Senyor Deus ha plagut excitar los coratges dels dits converses en metersi e alscons succehidors lurs en retgla e confraria devall escrita.

E per ço havem deslberat constituhir certa confraria en la Ciutat de Mallorques a honor e reverencia de nostre Senyor Deu Pare. Fill e Sperit Sant e de la humil Verge Madona Santa Maria e de tota la cort celestial sots titol e invocacio del molt alt princep mossen Sant Miquel Archangel per tant que la dita confraria novellament constituhidora sie causa e comensament de alcuna obra piedosa.

Per có, los dits conversos, demanada ab devota reverencia primerement licencia de aquestes coses al molt alt princep e victorios senyor lo senyor En Martí per la gracia de Deu Rey d'Aragó e aquella obtenguda e no en altra manera

fan, constituïhexen e ordonen ara per ladonchs una confraria sots retgle, ordinacions e capitols devall escrits.

Primerement per ço com en la Ciutat de Mallorca ha una notable confraria constituïda sots invocacio del dit glorios mossen Sant Miquel e la dita confraria novellament constituïdora deu haver nom confraria novella de Sant Miquel, humilment supliquem e demanem que la dita confraria se apell la confraria novella de Sant Miquel.

Item supliquem e demanem que obtenguda del Senyor Rey gracia dels presents capitols tots aquells quils demanen o la major part d'aquells se puxen ajustar en la casa que per los dits conversos es stada comprada e amortitzada a hops de la dita confraria per tractar dels fets de la confreria sens incurrimet de alcuna pena e sens demanar lisençia a alcun official del senyor Rey e apellat aquí hun notari publich en poder del qual cascun dels dits confreres prest sagrament evangelical que tot hoy, amor, rancor, prechs, benvolença o malvolença d'alcuna persona apart posats elegiran en sobreposats segons lur consiència dels dits confreres quatre bons homes dels dits aquí ajustats a les mes veus per via de scrutini les quals veus dege feelment pendre lo dit notari e aquells quatre elets sien apellats sobreposats de la confreria novella de Sant Miquel de la Ciutat de Mallorca.

Item que los dits axi elegits de present que seran elegits degen jurar per Deu e per los sants quatre evangelis en poder del dit notari que durant lo temps de lur regiment salvada la honor e reverencia divinal e tota feeltat e honor del senyor Rey se hauran en lo regiment de la dita confreria be e leyalment a profit e a honor d'aquella e dels confreres.

Item que de la dita eleccio e de tots altres actes tocants la dita confreria los quals seran d'aquí avant determenats per los dits sobreposats e confreres si ho acordaran se puxen fer cartes públiques per alguns notaris per ells a lur voluntat elegidor e lo qual puxen variar axi com los aprará.

Item que los dits sobreposats degen e sien tenguts regir lo dit lur offici be e leyalment segons dit es del die que seran elegits fins a len dema de la festa de Sant Miquel lavons primerament es devenidora.

Item que dins vuit jorns apres passada la festa tots los dits confreres o la major part d'

aquells se puxen ajustar en la dita casa de la dita confreria en la forma demunt dita e elegesquen dels dits confreres altres quatre sobreposats qui regesquen lo dit ofici per spay d'hun any. E d'aquí avant cascun any successivament emper tots temps sien elegits e creats quatre sobreposats en la dita forma per regir lo dit offici qui sien tenguts regir lo dit offici en la forma demunt dit e los quals empero hagen a prester lo sagrament demunt dit en poder dels quatre sobreposats que axiran del dit offici en presencia del dit notari si li volran.

Item que los dits sobreposats se puxen ajustar en la dita casa d'aquí avant emper tots temps ab tots los dits confreres qui seran o ab partida d'aquells obmesa peticio e lisençia d'alcun official reyal per tractar dels negocis de la dita confreria tantes vegades com volran.

Item que los dits sobreposats hagen a tenir una caxa ab tres claus diversificades en la qual caxa haien necessariament a metre tots los emoluments de la dita confreria e que los tres dels dits sobreposats tenguen cascun una de les dites claus, e en poder del quart qui no tendra clau stigue la dita caxa durant lo regiment del dit lur offici.

Item que en la dita confreria entren e puxen entrar tots aquells e aquelles converses quels dits quatre sobreposats o la major part d'aquells ab consell de sis altres confreres per ells en aço apellats aprarra que sien solficients a entrar en la dita confreria.

Item que los dits confreres e confrereses encontinent que entraran en la dita confreria haien a prometre e jurar en mans dels dits sobreposats que ells per tot lur poder steran a les ordinacions fetes e fahedores per la dita confreria e aquelles servaran segon lur forma e tenor.

Item que abans que alcun o alcuna sien admeses en la dita confreria pagaran als dits sobreposats cascun segons que ab los dits sobreposats o ab la major part d'aquells se poran avinentar e pagaran cascun qui novellament entrera en la dita confreria al missatge o manefle per entrada cascun hun sou.

Item que los dits confreres e confrereses deien amar e honrar los huns als altres e tractar fraternalment axi com a bons confreres. E si cars se esdevendra que baralla o discordia sie moguda entre alguns dells que en aquell cars los dits sobreposats degen e sien tenguts tractar pau entre ells. E si alcun dels dits confreres

recusave fer la dita pau pach per cascuna vegada sinch sous aplicadors a la caixa demunt dita si als dits sobreposats sera vist fahedor.

Item que si aiscuns dels dits confreres sera acusador injustament o fahia aiscuns mals tractaments contra la dita confraria o confreres los dits sobreposats ab consell de sis prohombres puxen traure aquell aytal confrare de la dita confraria e que d aqui avant en aquella no puxa tornar ne sen puxe alegrar. E si alguna cosa devia a la dita confreria d allo axi degut puxen fer ececucio per la cort o missatge o saig d aquella.

Item que si aiscuns dels dits confreres stant lo consell moura remor e amonestat per los sobreposats o aiscuns d ells que sens fer la dita remor e no volra callar cascuna vegada que fera remor los dits sobreposats o aiscuns dells lo puxen multar cascuna vegada fins a quantitat de dos sous aplicadors a la dita caixa.

Item que si algun dels dits confreres desonrera altra confrare que sia del dit consell stant en aquell que pach de pena per cascuna vegada dos sous aplicadors a la dita caixa.

Item que nagu dels dits confreres no gos desonrar o vil tenir alcun dels dits sobreposats durant lo regiment de son offici e si ho fara que caygue en pena de sinch sous per cascuna vegada aplicadors a la dita caixa.

Item que si per los dits sobreposats será trames lo lur manefle a alcun dels confreres que vingue als dits sobreposats per negocis de la dita confreria e no hi volra venir ans menyspresara lo dit manament caygue cascuna vegada en pena aquell aytal confrare de dos sous aplicadors a la dita caixa.

Item que alcun dels dits confreres no gos injuriar lo manefle o missatge de la dita confreria exercint son offici e si ho fara que pach per cascuna vegada dos sous aplicadors a la dita caixa.

Item que si alcun dels dits confreres o confrereses morra o lur muller o fills o filles familiars de present que sera denunciat als dits sobreposats degen per lur missatge fer citar e aplegar tots los dits confreres a soterrar aquell defunt e si alcun dels dits confreres citat no hi sera que pach per cascuna vegada a la dita caixa sinch sous e si lo dit manefle no l citara que pach per cascun que ometra cascuna vegada a la dita caixa altres sous.

Item que si alcun dels dits confreres pendra muller o d alcun fill o filla familiar fayen nocés

o sponsalícis que de present que sera denunciat als sobreposats degen per lur missatge fer citar e apellar tots los dits confreres e fer honor a aquell o a aquella en la solemnitat de las affermalles o de les nocés. E si alcun dels dits confreres qñi citat sera noy vendra que pach per cascuna vegada a la dita caixa I sou. E si lo dit manefle no l citara que pach per cascun que obmetra cascuna vegada a la dita caixa sis diners.

Item que alcun dels dits confreres nos puxe excusar d entervenir en les dites obsequies, sponsalles o nocés sens incurrimt de la dita pena d hun sou si donchs no era legittimament empetxat o per ausencia o per tal malaltia o empatxament que bonament noy poguessen entresser.

Item que si alcun dels dits confreres o lur fills o filles familiars seran malaltes e sera denunciat als dits sobreposats quey degen anar per visitar e si aquell axi malalt haurá fretura e haurá penyores que los sobreposats puxen prestar dels diners de la dita confreria fins a valua de la dita penyora la qual deie metre en poder dels dits sobreposats e quant sera lavat o lavada de la dita malaltia si renisera quitar aquella los sobreposats puxen fer vendre la dita penyora per lur missatge sens lisençia d alcun jutge o cort. E si mes del dit prestech se Laura de la dita penyora deduhides les messions degen lo mes restituhir a aqueil de qui es la dita penyora.

Item que si alcun dels dits confreres sera malalt o la muller d aquell o pare o mare, fill o filla lur e volran que aytal malalt sie vellat los sobreposats manen a dos dels dits confreres que vagen a vetlar los dits malalts o malaltes. E si alcun dels dits confreres fallira en fer la dita vetla a ell manada que pach per cascuna nit quey fallira dos sous a la dita caixa.

Item si alcun dels dits confreres o confrereses, muller, pare o fills o filles lurs seran detenguts en preso e no hauran quilhs rahon si sera demanat als dits sobreposats e sera ten pobre que los sobreposats coneguen que axis dege fer dels diners de la dita confreria puxen provehir lo dit aytal pres e d altre part degen aquell rahonar e fer rahonar deuant lo jutge, denant lo qual lo dit pres sera convengut e si a ells aparra que no sie pobre freturant que li puxen prestar sobre penyores segons que farien si fos malalt.

Item que quant alcun dels confreres, mu-

llers o pare o mare o fills o filles lurs morran los dits sobreposats puxen elegir dels dits confreres que porten lo cors o albat de casa a la esgleya e de la esgleya a la fossa e que l ajuden a soterrar e si aquell o aquells elegit o elegits en les dites coses contradira o contradiran en aço que pach cascun contradient per cascuna vegada hun sou a la dita caixa. E per tal que los bens de la dita confreria no sien irrogats e distribuïts entre los dits confreres tant solament ans maior merit puxen obtenir de la distribucio d aquells si los dits sobreposats atrobaran alcun convers o conversa que sia de la Ciutat e Regne de Mallorca o no, e vuller que sie confrare de la dita confreria o no, que puxen los dits sobreposats en aquell o aquells axi atrobats donar e irrogar e distribuir dels bens de la dita confreria per lurs necessitats supportadores a coneguda dels dits sobreposats.

P. FRA. SAMUEL D'ALGAIDA.

O. M. Cap.

(Concluidá.)

HISTORIA

del Colegio de Ntra. Sra. de Monte-Sión,
de la Compañía de Jesús, de la Ciu-
dad de Mallorca, desde su prin-
cipio con el orden de los
Rectores, y años.

(CONTINUACIÓN)

»aliqua S. Hieri, et Soc. Item S. Agnetis, S.
»Severini, S. Tellani M. S. Benerii, S. Theo-
»dosi M. S. Laurenti Epischopi et Martyris;
»Item S. Chatarinae V. et M, et Soc. Saturni
»M. Calaritani, S. Prisciani M. S. Antonii
»M. S. Eugenii M. S. Petri M. S. Vicentii
»M. S. Janacii M. S. Petri M. S. Philippi
»M. S. Bonifacii M. S. Raimundi et Soc. S.
»Cirilli M. S. S. Christinae et Emerentianæ
»M. M. Prope Basilicam Constantinianam
»S. Saturnini M. Calaritani inventas, ac tradi-
»tas fuisse annis elapsis a personis fide dignis
»Michaeli Guaita mercatori quondam, quae
»post ejus obitum pervenerint ad Reverendos
»Patres Collegii Montis Syon Societatis Jesu
»Civitatis Majoricen, ob masiman devotionem,
»quam erga ipsas Sanctas Reliquias habent et
»ne debito honore, cultuque fraudentur ad

»instantiam Reverendi Patris Augustini Car-
»taña praedictae Societatis praesentem attes-
»tationem facimus, fidemque indubiam, prae-
»dicta corpora et plura alia diver sorum Sanc-
»torum, quae in eodem loco et Basilica Cons-
»tantiniana S Saturnini Martyris inventa fuere
»in praesenti Metropolitana et Primatiali Eccle-
»sia Calaritana esse publicae venaritioni ex-
»posita (praecedentibus rite prius his, quae
»Sacrosancta Tridentina Synodo circa Sancta-
»rum reliquiarum veneratione fuere disposita)
»de eis que solemnia officia, Missasque quotan-
»nis celebrari. In quorum fidem praesentes
»manu nostra escriptas, sigilloque Curiae Ar-
»chiepiscopalis Calaritanae munitas, ac per No-
»tarium, et Secretarium debite referendatas
»communiri fecimus. Dat. Culari in Curia Ar-
»chiepiscopali die 5 Januarii 1638.

Las Escuelas an campeado con mui parti-
cular Lustre por los muchos actos publicos, en
que se ha logrado este año la diligencia de los
maestros y el Ingenio de los Discipulos. Los
del P. Joseph de Olcina defendieron cuatro
actos. El primero un estudiante seglar llamado
Gabriel Ferro, que dio mucho agrado con su
buen despejo. Con mas ventajas aun mantu-
vieron el segundo Pablo Ximenes y Agustin
Hispano assi mismo seglares. Pero quien mas
llevo los ojos de todos por su nobleza habili-
dad e ingenio fue D. Antonio de Cardona que
con sistencia del Virrei su Padre, del Obispo,
y de innumerable gente noble y dota tuvo dos
dias conclusiones con tal vizarria, que parecio
a su lado el presidente de solo cumplimiento.
Ultimamente como muy maestros coronaron
los actos de la escuela los H.H. Gonzalo Cis-
neros, y Pedro Juan Serret, y a todos el P. Jo-
seph de Olcina Maestro de Philosphia, Dio
principio a otro curso a 12 de Setiembre a otro
curso de Artes el P. Sebastian Casellas, con
una erudita oración aque asistieron el Virrei,
Ciudad, mucha Nobleza, y Reliogosos. Alista
ronse por sus discipulos mas de 50 estudiantes,
y fueran muchos mas a no aver el Obispo
D. Juan de Santander examinar los que avian
de comenzar, segun la lei que el avia hecho en
el Sinodo. Han defendido ya cuatro destos
estudiantes conclusiones mensuales impresas
con muchas esperanzas de que le luciran al
Maestro sus desvelos.

A los ministerios de la Compañía se acude
con la diligencia que suele este colegio. S. Eu-
lalia predico quaresma el P. Bautista Escardo

con el fruto debido a su fervor. De la doctrina se siguen singulares provechos, y son tan grandes los concursos que el P. Francisco Bestar tiene en ella, que con ser la Iglesia que la enseña bien capaz, es menester por estar llena oigan muchos desde la calle. Por la solicitud y celo deste P. an salido del Reino muchos vandoleros que le tenian inquieto y antes que se embarcasen los hizo confesar, moviendolos a ello con dos platicas. Algunas misiones se han hecho en especial una es dicna de memoria, por aver sido en una grande poblacion, donde amas de los provechos que parece tiene Dios vinculados a estos ministerios, a avido algunos particulares. Ganose la voluntad del pueblo con recabar del S. Virrei se quitase un cuerpo de guarda que era de mucho detrimento Atajose por el buen modo de los PP. Francisco Alzamora y Raimundo Nadal, que hacian la mision un escandalo publico de una persona eclesiastica; y se dio medicina a muchas almas con confesiones generales que tenian mucha necesidad.

Desesperado un hombre se quiso hechar un dogal al cuello, pero teniendo horror al delito y miedo a la muerte invoco los Santisimos nombres de Jesus y Maria, y aunque intento muchas veces ahogarse la virtud de tan dulce invocacion le quito el animo, y ato las manos para tan atroz desesperacion, hasta que llegando un hijo suyo le tomo el dogal y le hizo desistir de resolucion tan loca. Acabada la Mision se dieron a Dios las gracias con una procesion tan solene como la del Corpus. Desta Villa que era Selva fue el P. Alzamora a Mancor su sufraganea, un sabado a la tarde y aquella noche y siguiente dia confeso y comulgo a quantos pudo.

Finalmente nuestros ministerios se parecen muy de la Compañia en el fruto. Fue cierto hombre a oyr el sermon de un Padre en que conto el exemplo de uno, que por la abundancia de lagrimas no pudo confesar sus pecados y por orden del Confesor los escribio. Nueve años avia que este los callava impedido no por lagrimas sino por desconfianza del perdon, y para alcanzarlo hacia muchas limosnas. Cuando oyo pues el caso hizo proposito de escribir sus pecados para que el confesor los leyese, diciendo veamos si aura missericordia, escriviolos, y no atreviendose a llegar al confesor este le llamó y le confeso generalmente con mucho consuelo de entrambos. Una muger criada de sus padres en temor de Dios, por el amor de la honestidad rogo

a su madre estando para morir, la amortajase con sus manos para que se guardase la decencia debida a cuerpo, que en vida fue tan honesto: prometioselo con lagrimas, y lo cumplio. A mas de esto se han hecho platicas en algunos conventos de Religiosas, y los efectos de ellas se an mostrado bien en el fervor con que proceden.

A 20 de Marzo se ordeno de Sacerdote el P. Celedonio Arbicio Maestro de Retorica, y a cuatro de Abril dixo la primera Misa. A los primeros de Octubre se hizo fiesta por la victoria que Dios dio a los Españoles en cerco de Fuente-rabia: hubo tres dias repique de campanas, luminarias a las noches, y procesion general. Forjaron todas las religiones su altar por averse ofrecido premio al mejor adornado. Ganolo el nuesfro a juicio comun, pero quedamos con la honrra y sin el premio, porque prevalecieron en favor los Dominicos. A 5 de Octubre tuvimos aviso, como el P. Luis de Ribas avia dexado el gobierno de la provincia al P. Pedro Font.

JAIME DE OLEZA Y DE ESPAÑA.

(Continuará)

PREGONS DEL SIGLE XVI

XVII

Per la mort del Rey phelip

(1506)

Nouerint universi quod anno anatiuitate domini Milissimo quingentesimo sexto die vero veneris vicesima tertia mensis octobris intititata,

Ara hoiais que denuncia e notiffica lo molt spectable enoble Senyor Don Ioan aymerich Criat Mestre Sala Conseller del Rey nostre Senyor e per sa Magestat loctinent general y Governador en lo Regne de Mallorques e illes enaquell adjacents. Atot hom generalment de qualseuol ley grau condicio o stament sia. Com persa spectable Senyoria magnifichs jurats eprocuredor Rey al del dit Regne sia stat deliberat dema que sera disapte en lo castell royal dela present Ciutat fer les exequies deliberades per la luctuosa mort del Serenissimo Senyor Don phelip Rey de Castella, jendre del potentissimo e inuictissimo Rey nostre Senyor e princep nostre eperço en senyal de tristicia no sia nigu qui gos o presumescha tenir les bo

tiges ubertes ne les portes parades ans hagen tenir aquelles tencades ela feyna que faran e lo que vendran hagen fer evendre dins les dites botigues ab les portes tencades e aportar abits evestits de dol eles dones vels negres durant les dites exequies sots pena de XXV lliures al fisch reyal aplicadores deles qualls seria feta exequcio sens alguna gracia ni merce. Dat. en Mallorques a XXIII de octubre Mil D. y sis.—Aymerich. Vidit ardiles Regens.

XVIII

Processo per aygua

(1507)

Nouerint universi quod anno anatiuitate domini Millesimo quingentesimo septimo. Die vero sextadecima mensis januarii intitulata retulit et fidem fecit Michael Oliuer tubicen et curritor uniuersitatis se de mandato prefati spectabilis et nobilis domini locumtenentis generalis et ad instanciam honorabilis et discreti sindici uniuersitatis publicasse per loca solita presentis ciuitatis preconium tenoris sequentis.

Ara hoiats que denuncia enotiffica lo molt spectable e noble Senyor Don Joan aymerich Criat Mestre Sala Conseller del Rey nostre Senyor e persa Magestat loctinent general y Governador en lo Regne de Mallorques e illes aaquell adjacents. Com per la gran sterilitat e mancament de aygues que apresent per nostres pecats e demerits tenim en la major part del present Regne, sia stat deliberat dema que sera diumenge fer solempne e general processo laquall partira dela Seu e ab lo cos dela gloriosa sancta prexedis anirá al monastir dela verge Maria del Socos e dimecres e diuendres dela sepmana vinent fer la mateixa solempne e general processo la primera delesqualls ab la tunica dela gloriosissima e intemerada verge maria ereliquies del glorios sanct Sebastia anira ala sglesia del glorios sanct Jaume e la darrera processo ab la tunica de Jesu crist nostre redemptor anira al hospital general ab les reliquies del glorios sanct vicens. Eper que es cosa deguda econuenient que la dita general processo sia per tots los feells crestians acompnyada e cascu sa prepara com milor pora en suplicar adeu omnipotent quens vulla perdonar nostres pecats e culpes. Perço lo dit spectable enoble Senyor loctinent general ab tenor deles presents asuplicacio e gran instancia dels magnífichs jurats del present Regne mana atot hom generalment de qualseuol ley grau condicio o

stament sia axi homens com dones que les dites jornades de diumenge, dimecres e diuendres sien en la iglesia dela Seu per acompnyar la dita general processo elos sobreposats e confreres de qualseuol confraries ab lur luminaria eno sia algu qui gos o presumescha star per plaçes o cantons sino seguir la dita processo sots pena de vint ecinch lliures aplicadores lo hunterç al fisch reyal laltre terç al obra dela Seu elaltre ters al acusador. E perque en qualseuol temps, majorment de necessitat deuen esser stirpades totes aquelles coses perlesqualls sa porien seguir inconuenients e principalment jochs en los qualls comunament sa jura e ranega de deu omnipotent. Pertant sa spectable Senyoria asuplicacio e gran instancia dels dits magnífichs jurats e per justes e legitimes consideracions que açi no cura exprimir mana atot hom generalment sots les mateixas penes que daçiauant no gosen ni presumesquen jugar aninguna manera o natura de jochs ni jugar ales canyes balar ni fer desfresos o moms fins altrement stia deslberat. Esi per uentura algu dels qui incidirien en les dites penes e serien inobedients a los manaments de sa spectable Senyoria no tenien bens per pagar dita pena steran sexanta dies ala preso sens alguna gracia ni merce. Eperque ignorancia per algu no pusque esser allegada mana les presents per los lochs acustumats dela present Ciutat esser publicades. Dat. en Mallorques a XVI de janer MDVII. Aymerich. Vidit Ardiles Regens.

XIX

Per lo morbo

(1507)

Nouerint uniuersi quod anno anatiuitate domini Milesimo quingentesimo septimo, die videlicet quintadecima mensis januarii intitulata retulit et fidem fecit Michael oliuer tubicen et curritor uniuersitatis Maioricarum de mandato spectabilis et nobilis domini locumtenentis generalis et ad instanciam honorabilis et discreti sindici uniuersitatis per loca solita presentis ciuitatis Maioricarum publicasse preconium tenoris sequentis.

Ara hoiats que denuncia e notiffica lo molt spectable enoble Senyor Don Joan aymerich Criat Mestre Sala Conseller del Rey nostre Senyor eper sa Magestat loctinent general e governador en lo Regne de Mallorques e illes aaquell adjacents. Com dela barqueta den pan-

xut enloquall segons veridica informació se ha mort hun home de pestilencia seria fugit en pere fuster de edat de circa diuuyt anys natural de la vila de Andraig loquall comonicant e tractant en lo present Regne facilment poria portar aquell en algun grán detriment edamnatge per la infeccio de peste que en si aporta.

Per ço lo dit Spectable e noble Senyor loctinent general volent prouehir ala indemnitat del present Regne e habitedos de aquell asuplicacio e gran instancia dels magnífichs jurats e honorables morbes del present Regne mana atot hom generalment de qualseuol ley grau condicio o stament sia qui sapia tingue o haga noticia del loch ont seria lo dit fuster que de continent deguen aquell denunciar e posar en poder dels dits morbes sots pena de perpetual exili del present Regne confiscacio de bens e altres penes aarbitre de sa Spectable Senyoria reseruades. Enoresmenys sots les mateixas penes directament o indirecte palesament o amagada no li donen socos fauor ni ajuda sens expressa licencia dels dits morbes. Eperque ignorancia per algu no puxa esser allegada mana les presents per los lochs acostumats dela present Ciutat esser publicades. Dat. en Mallorques a XV de Janer Mil DVII—Aymerich—Vidit ardiles Regens.

XX

Que nigu no gos jurar

(1507)

Nouerint uniuersi quod anno anatiuitate domini Millesimo Quingentessimo Septimo die videlicet vicesima tertia mensis february intitulata retulit et fidem fecit Michael oliuer tubicen et curritor uniuersitatis se de mandato prefati spectabilis et nobilis domini locumtenentis generalis et ad instanciam honorabilis et discreti Sindici uniuersitatis publicase per loca solita presentis Ciuitatis preconium sequentis tenoris. Jesus.

Ara hoiats que denuncia lo molt Spectable e Noble Senyor Don Joan aymerich Criat Mestra Sala Conseller del Rey nostre Senyor e per sa Magestat loctinent general en lo Regne de Mallorques e ylles aaquell adiacents. Com segons experiencia ha mostrat los jochs en los quals ab molta frequentacio los jugadors scalfats de yra e malenconia juren e reneguen de nostre Senyor deu e dela sua gloriosa maresien preperatoris de inconuenients e desordes e

pertangue al officio desa Spectabilitat prouehir ala expulsio de semblants abusos, per tant lo dit Spectable e Noble Senyor ab tenor deles presents mana atot hom generalment de qualseuol ley grau condicio o stament sia que desi auant no gosen ni presumesquen jugar aniguna natura de joch axi dins los murs de la Ciutat com fora de aquella sots pena de tres lliures applicadores los dos tersos ala caixa de sancta prixedis elo restant terç al official qui fara la execucio. Eper lo semblant no gosen ni presumesquen jurar alguna partida o membre de nostre Senyor deu ne dela sua gloriosa mara sots pena de deu sous enla forma dessus dita applicadors. Eperque ignorancia per algu no sia allegade mana les presents per los lochs acostumats dela present Ciutat esser publicades. Dat. en Mallorques a XXIII de febrer Mil Sinchcents y set—Aymerich—Vidit ardiles Regens.

XXI

Sobre jochs

(1507)

Nouerint uniuersi quod anno anatiuitate domini Millesimo Quingentessimo Septimo die vero quarta mensis Marcii intitulata. Retulit et fidem fecit dictus curritor de mandato prefati spectabilis et nobilis domini locum tenentis et ad instanciam honorabilis et discreti sindici uniuersitatis publicasse per loca solita presentis Ciuitatis preconium tenoris sequentis.

Ara hoiats que denuncia e notiffica lo molt Spectable e noble Senyor Don Joan aymerich Criat Mestre Sala Conseller del Rey nostre Senyor eper sa Magestat Loctinent general e Governador en lo Regne de Mallorques e illes aaquell adiacents. Com segons los preceptes e ordinacions de sancta mara sglesia en los dies majorment dela sancta coresma los feells xristians son tenguts e obligats corregir lur vida e fer deguda panitencia de lurs defaliments e culpes per punicio deles qualls los Regnes e prouincies per disposicio diuina acostumen sentir moltes aduersitats, com de present pateix lo present Regne. Esegons sa Spectable Senyoria es informada alguns dels habitedos del present Regne oblidats dels preceptes e doctrina de Jesu crist nostre redemptor com deuriem corregir e smenar lur vida sa diuertexen en coses vanes e de mal eximpli tenint los homens casats

dones anemorades fahent ab aquelles major frequentacio que en lur propia casa, jugant en molts lochs dela present Ciutat adiuerses jochs, jurant e renegant de deu omnipotent e dela gloriosa mara e de tots los sancts e sanctes de paradís cosa cadauna per si digne de punicio e castich. E per quant al offici de sa spectable Senyoria incumbeix epertany extirpar los dits excessos abusos e desordes e punir e castigar aquells, per ço lo dit spectable e noble Senyor ab tenor de les presents mana atot hom generalment de qualseuol grau condicio ostament sia qui tingue muler que daciauant no gosen ni presumesquen tenir dona anemorada ni star o habitar ab aquella o altres dones axi libertes com catiues o religioses ni tenir amb aquelles participi desonest sots pena de vint ecinch lliures aplicadores lo hun terç al fisch del Rey nostre Senyor laltre terç a la obra de la Seu e laltre terç al acusador. Eper lo semblant no gosen ni presumesquen jugar dins los murs de la Ciutat ni fora de aquella ajoch de daus naips bolla pilota eterongeta y muleta sots pena de tres lliures en la forma desusdita aplicadores ni tenir jugadissa sots pena de vint e cinch lliures e altres penes corporals a arbitre despectabilitat reseruades. Ni mancho presumesquen jurar alguna partida o membre de nostre Senyor deu ne de la sua gloriosa mara sots pena de deu sous aplicados en la forma predita. Com per stirpar vicis e pecats e reduhir los homens abona vida e al seruey de deu omnipotent axi sia stat per sa spectable senyoria deliberadament prouehit e uol e mana sia per tots los oficials reyalls tengut obseruat e executat. Eperque ignorancia per algu no pusque esser allegada mana les presents per los lochs acostumats dela present Ciutat esser publicades. Dat. en Mallorques a IIII de Mars. MDVII Aymerich. Vidit ardiles Regens.

XXII

*Que los qui tenen ayguo tinguen les
portes ubertes*

(1507)

Nouerint uniuersi quod anno anatiuitate domini Millessimo quingentessimo Septimo die vero XXIII mensis Marcii intitulata retulit et fidem fecit Michael oliuer curritor predictus publicasse per loca solita presentis Ciuitatis preconitzacionem tenoris sequentis.

Ara hoiats que denuncia e mana lo molt Spectable e noble Senyor don Joan aymerich etc. atot hom generalment de qualseuol grau condicio o stament sia qui tingue en casa sua ayguo dela Ciutat que daciauant sens alguna contradiccio empaix ó difficultat lexen liberament pendre ayguo atotes les persones qui pendrien volran eno tinguen ni presumesquen tenir las portes tencades per impedir que no prenguen dela dita ayguo sots pena de perdre lo dret aells atorgat per los magnifichs jurats de tenir fible en la Cequia dela Ciutat com per la uniuersall prouisio dels habitedors dela present Ciutat e que aquella stigue habundosa de ayguos les dites fibles sien stades atorgades. Eperque ignorancia per algu no pusque esser allegada mana les presents per los carrers eplases dela present Ciutat esser publicades. Dat. en Mallorques a XXIII de Mars any Mil D y set. =aymerich =Vidit ardiles Regens

ANTONI PONS.

SUMARI

- I. Documento inédito de Ramón Lull (1271) por *D. Gabriel Llabrés*.
- II. Llibre de Antiguatats de la Iglesia del Real Convent de St. Francesch de la Ciutat de Mallorca (continuación), por *D. Jaime de Oleza y de España*.
- III. Sobre feriatos en les Curies (1337 N. 1338) per *P. A. Sancho*.
- IV. Dietari d'un ciutada de Mallorca (1759) per *J. P.*
- V. Dos sermons lul·lians inédits de Moss. Costa i Llobera.—Pòtic.—El B. Ramón Lull, panegiric predicat a l'esglesia de Sant Francesc de la ciutat de Mallorca, (Concluirá) per la copia, *D. Antoni Pons*.
- VI. Confraria novella de Sant Miquel de la Ciutat de Mallorca Any 1410, (Concluirá) per *Fra Samuel d'Algaida*.
- VII. Historia del Colegio de Ntra. Señora de Montesión, de la Compañia de Jesús, de la Ciudad de Mallorca, (continuación), por la copia: *Jaime de Oleza y de España*.
- VIII. Pregons del sigle XVII—XVII Per la mort del Rey phelip (1506)—XVIII Processó per aygua (1507).—XIX Per lo morbo (1507).—XX Que nigu gos jurar (1507)—XXI Sobre jochs (1507).—XXII Que los qui tenen ayguo tinguen les portes ubertes (1507), per *D. Antoni Pons*.
- VIII. Plech 50 de les Informacions judiciales sobre'sl adictes a la Germania, per *D. Josep M. Quadrado*.